

2.9.2010

Dnro 3515/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajujoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jorma Kuopus

HELSINGIN YLIOPISTON ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUS VASTOIN ASETUSTA

1

KANTELU

Erikoishammaslääkäri arvosteli 14.9.2009 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärikoulutuksen järjestelyjen laillisuutta ja oikeudenmukaisuutta Helsingin yliopistossa. Hän tiedusteli, toteutuuko tasavertaisuuden periaate suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärintutkintoon johtavien opintojen suorittamisessa maamme eri koulutusyksiköissä.

Kantelija on valmistunut hammaslääkäriksi Turun yliopistosta. Hän on kantelussaan lähemmin kertonut erikoistumiskoulutukseen liittyneistä opinnoistaan ja harjoittelustaan muun ohella terveyskeskuksessa yksityislääkärinä Porissa ja Helsingin kaupungin palveluksessa sekä Turun ja Helsingin yliopistosairaaloissa. Kantelun liitteen mukaan Helsingin yliopiston erikoishammaslääkäritoimikunta oli arvioinut kantelijan vireillä olleita opintoja ja todennut, että hän voi suorittaa suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärintutkinnon ilman lääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittamista. Toimikunta oli kuitenkin katsonut, että hänen tuli tehdä opinnoistaan hyväksyttävä opintosuunnitelma ja että Satakunnan keskussairaalaassa suoritettavat korvaavat palvelut eivät täytenä sisällöllisesti koulutusohjelman vaatimuksia.

Kantelija arvostelee erityisesti sitä, että koulutusohjelman mukaisesti hänen erikoistumisopintoihinsa oli kuulunut lääketieteellisiä teoreettisia lisäopintoja, vaikka hänen tarkoituksenaan ei ollut suorittaa lääketieteen lisensiaatin tutkintoa. Lisäksi hänet oli Helsingin yliopistossa määrätty 40 %:n erikoistumisvirkaan, jolloin hän oli joutunut suorittamaan opintoja Helsingin yliopistossa ilman palkkaa. Vaikka perustutkinnon suorittamisesta ei voida maksaa palkkaa, erikoistumisviran (suu- ja leukakirurgiaan erikoistuva hammaslääkäri) kuusi vuotta kestävässä koulutusohjelmassa palkallisuus on itsestään selvä opiskelijan oikeusturvaan kuuluva asia.

Omassa asiassaan ja erään toisen vastaavan jatko-opiskelijan asiassa kantelija oli ollut yhteydessä Turun yliopistollisen keskussairaalan (TYKS) suusairauksien klinikan esimieheen ja tiedustellut erikoistumiskoulutuksessa toteutettavia käytäntöjä Turussa. Turussa kaikki teoriaopinnot suoritetaan erikoistumisvirassa, josta maksetaan palkkaa koko palveluajalta. Lääketieteen teoriaopintojen järjestelyistä on sovittu pysyvästi oppialojen esimiesten kesken ja kursseille ilmoitetaan suoraan ope-
tushoitajalle.

Kantelija pitääkin vääränä menettelynä sitä, että Helsingin yliopistollisessa keskussairaalan (HUS) suu- ja leukasairauksien klinikassa evätään palkka tutkintoon kuuluvien lääketieteen teoreettisten opintojen ajalta. Tämä tekee erikoistumiskoulutuksen suorittamisen esimerkiksi perheelliselle alasta kiinnostuneelle hammaslääkärille täysin mahdottomaksi.

Lisäksi kantelija katsoo kohtuuttomaksi sen, että Helsingin yliopistossa ammatillista jatkotutkintoa suorittava joutuu itse anomaan osallistumisoikeutta teoreettiselle kurssille, vaikka osallistumisoikeuden järjestämisen tulisi hänen mukaansa olla koulutuksesta vastaavan velvollisuus. Näistä syistä kantelija olikin hakenut opinto-oikeuden siirtämistä Turun yliopistoon, jonka lääketieteellisessä tiedekunnassa hän oli saanut suoritettua kaikki sinne Helsingin yliopistosta siirretyt erikoistumisopinnot. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) oli tekemänsä päätöksen mukaan myöntänyt kantajalle oikeuden harjoittaa erikoishammaslääkäriin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Näistä erikoistumisvaatimusten ja käytänteiden eroista johtuen kantelija pyysi oikeusasiamiestä varmistamaan, että maamme eri koulutusyksiköissä suu- ja leukakirurgian ammatillista jatkotutkintoa suorittavat hammaslääkärit ovat toisiinsa nähden tasa-arvoisessa asemassa yllä kerrotussa suhteessa. Tällöin muut erikoistuvat hammaslääkärit eivät joutuisi kantelijan kaltaiseen tilanteeseen.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan ja rehtorin selvitys (30.10.2009), Turun yliopiston selvitys (29.10.2009), opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto (19.11.2009) ja lisäselvitys (25.8.2010) sekä sosiaali- ja terveysministeriön lausunto (16.11.2009). Kantelija antoi 22.12.2009 vastineensa, jonka antamismahdollisuutta hän oli 12.11.2009 pyytänyt. Asian esittelijä vastasi 16.6.2010 kantelijan kantelun käsittelyaikaa koskeneeseen tiedusteluun.

Käytettävissäni on ollut myös Suomen Hammaslääkäriliiton lausunto 28.2.2002 erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmän muistiosta (17:2002), opetus- ja kulttuuriministeriön selvitys hammaslääketieteen koulutuksen valtakunnallisesta kehittämisestä (2007:40), Hammaslääkäriliiton toiminnanjohtajalta 26.8.2010 käytännön koulutusjärjestelyistä saadut lisätiedot sekä erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallista uudistusta valmistelevan työryhmän asettamiskirje (STM 2.7.2010). Valviran lääkintöneuvos antoi 24.8.2010 tietoja erikoishammaslääkäreiden ammatillisesta laillistamisesta, joka käytännössä tapahtuu sen jälkeen, kun asianomainen ammatinharjoittaja on suorittanut omalla alallaan hyväksytysti yliopistossa erikoishammaslääkäriin tutkinnon.

3 HAMMASLÄÄKÄREIDEN ERIKOISTUMISTA KOSKEVAT SELVITYKSET JA LAUSUNNOT

3.1 Hammaslääkäreiden erikoistumisalat

Opetusministeriön vuonna 2007 laatiman selvityksen (2007:40, s. 26) mukaan hammaslääketieteessä on neljä erikoisalaa: terveydenhuolto, kliininen hammaslääketiede, hampaiston oikomishoito sekä suu- ja leukakirurgia. Suu- ja leukakirurgia on yhteinen erikoisala lääketieteen kanssa. Maaliskuussa 2006 hammaslääketieteen erikoisalan tutkinnon suorittaneita työkäisiä henkilöitä oli 589 eli noin 13 % hammaslääkäreistä (Suomen Hammaslääkäriliiton jäsentiedot). Usean erikoistutkinnon suorittaneet henkilöt olivat mukana tuossa luvussa vain kerran. Luku sisälsi myös suu- ja leukakirurgian erikoislääkärit. Suu- ja leukakirurgian alalla oliselvityksen mukaan 88 spesialistia, kun otettiin huomioon erikoishammaslääkärit ja erikoislääkärit. Edelleen selvityksen mukaan koulutuksen lisäys ei ole toteutunut tarkoitetulla tavalla. Erikoishammaslääkärien määrä pienenee selvityksen mukaan jatkuvasti. Spesialisteista 278 (47 %) oli tuolloisen arvion mukaan jäämässä eläkkeelle 10 vuoden kuluessa.

3.2 Suu- ja leukakirurgian erikoistumisopinnot Suomen eri yliopistoissa

Suu- ja leukakirurgian erikoistumisopintoja voidaan saadun selvityksen mukaan suorittaa neljässä eri yliopistossa: Helsingin, Itä-Suomen (Kuopio), Oulun ja Turun yliopistossa.

Turun yliopiston suu- ja leukakirurgian koulutusohjelma on tarkoitettu sekä hammaslääkäreille että lääkäreille. Erikoistumiskoulutuksen aikana hammaslääkärit saavat täydentävää lääketieteen koulutusta ja lääkärit täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Perustutkinnosta riippuen koulutuksesta valmistuu suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreitä ja erikoislääkäreitä. Opiskelija voi suorittaa tiedekunnassa joko erikoishammaslääkäriin tai erikoislääkäriin tutkinnon. Koulutus tapahtuu erikoistumisvirassa kuuden vuoden ajan. Ennen suu- ja leukakirurgian erikoistumiskoulutuksen aloittamista suoritetuista hammaslääkäriin ja lääkärin tutkinnoista voidaan lukea hyödyksi koulutusaikaa lyhentävänä korkeintaan kaksi vuotta.

Oulun yliopistossa suu- ja leukakirurgia on hammaslääketieteen erikoisala. Yliopistossa ei ole perustettu lääketieteen erikoistumisohjelmaa suu- ja leukakirurgiaan. Kuuden vuoden koulutus sisältää täydentäviä lääketieteen opintoja erillisen suunnitelman ja erikoistumisaikaan sijoitettujen opintokokonaisuuksien mukaan. Opiskelija on kokoaikaisesti virassa kuuden vuoden koulutusajan. Itä-Suomen yliopistossa (Kuopio) suu- ja leukakirurgian koulutus tapahtuu Oulun yliopiston tutkintovaatimusten mukaan.

Helsingin yliopistossa suu- ja leukakirurgia on sekä hammaslääketieteen että lääketieteen erikoisala. Muista hammaslääketieteen erikoisaloista poiketen suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman tulee Helsingissä sisältää myös lääketieteen perustutkinto, johon opiskeluaikaa kuluu noin 2,5 vuotta. Helsingissä on mahdollista hakea poikkeusta lääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittamisen suhteen. Näille hakijoille on räätälöity lääketieteen peruskoulutuksen opintoja. Räätälöityjä peruskoulutuksen opintoja on suoritettu osaksi omalla ajalla eikä osana erikoistumiskoulutusta kuten menetellään Itä-Suomen, Oulun ja Turun yliopistoissa.

3.3

Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan lausunto

Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta viittaa lausunnossaan suu- ja leukakirurgian kouluttajien tekemään linjaukseen. Linjauksen olivat 2. ja 4.5.1995 allekirjoittaneet lääketieteellisten tiedekuntien suu- ja leukakirurgian vastuuproffessorit sekä Suomen suu- ja leukakirurgiyhdistys ry:n puheenjohtaja. Tämän kannanoton mukaan "suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaan voidaan hyväksyä henkilö, joka on saanut laillistetut hammaslääkäriin/lääkäriin oikeudet Suomessa tai henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa hammaslääkäriin/lääkäriin ammattia laillistettuna hammaslääkäriinä/lääkäriinä tai luvan toimia hammaslääkäriin/lääkäriin tehtävissä. Koulutusohjelman suoritettuaan henkilöllä tulee olla sekä hammaslääkäriin että lääkärin perustutkinnot. Laillistamista ei edellytetä molemmilla aloilla".

Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan lausunnon mukaan suu- ja leukakirurgian koulutus uudistettiin Suomessa vuonna 1999. Tässä yhteydessä lopetettiin leukakirurgian erikoislääkäriin tutkintoon johtanut koulutusohjelma ja suukirurgian erikoishammaslääkäritutkintoon johtanut koulutusohjelma. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelma on nykyään yhteinen molemmille tutkinnoille.

Lausunnossaan Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta katsoo, että yliopistolainsäädäntö ei velvoita yliopistojen tutkintokoulutuksen olevan sisällöltään samanlaista kaikissa eri yliopistoissa. Lääketieteelliset tiedekunnat ovat kuitenkin pyrkineet siihen, että erikoistumiskoulutus on harmonisoitu valtakunnallisesti. Tiedekunta toteaa, että tutkintojen harmonisoinnissa on monella erikoisalalla

onnistuttu, mutta suu- ja leukakirurgian koulutus on toteutunut erilaisena eri tiedekunnissa. Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta on lausuntonsa mukaan halunnut pitää kiinni lääketieteellisen osaamisen varmistamisesta suu- ja leukakirurgian tutkinnon kohdalla. Tiedekunnan mukaan tutkintojen eroja aiheuttavat myös alueelliset tarpeet ja palvelujärjestelmien eroavuudet.

3.4

Turun yliopiston lausunto

Turun yliopisto on 29.10.2009 antamansa lausunnon mukaan lähtenyt siitä, että erikoistumiskoulutus toteutetaan sekä kliinisen hoitoharjoittelun että erikoistumiskoulutukseen vaadittavan teoreettisen koulutuksen osalta paikallisessa koulutusvirassa. Turun yliopistossa toteutetaan ns. hajautettua koulutusmallia, jossa yliopiston erikoishammaslääkäreiden koulutusohjelmassa olevia hammaslääkäreitä työskentelee Turun yliopistollisen keskussairaalan lisäksi muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Kunkin koulutusohjelman vastuuhenkilö huolehtii teoriaopetuksen ja kliinisen hoitoharjoittelun asianmukaisesta järjestämisestä. Lääketieteen teoreettiset opinnot suoritetaan pääsääntöisesti Turun yliopistollisen keskussairaalan virassa tapahtuvan koulutusjakson aikana, jolloin erikoistuva hammaslääkäri saa tämän opetuksen Turun yliopistossa.

Turun yliopiston mukaan suu- ja leukakirurgian erikoistumiskoulutukseen kuuluvien lääketieteen teoriaopintojen teettäminen palkatta on ollut esillä jo opetusministeriön erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmän työskentelyn aikana vuosina 2001–2002. Työryhmän kanta oli, että erikoistumaan valittu on oikeus suorittaa koko koulutusohjelma paikallisessa virassa. Turun yliopistossa on noudatettu tätä periaatetta.

3.5

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo 19.11.2009 antamassaan lausunnossa, että erikoishammaslääkärikoulutuksesta annetun asetuksen 2 § ei vaadi suu- ja leukakirurgiaan erikoistuvilta sekä hammaslääkärin että lääkäriin perustutkinnon oppimäärän suorittamista, vaan yliopiston vahvistaman opetussuunnitelman teoreettisen opetuksen suorittamista. Ministeriö ei pidä kahden perustutkinnon oppimäärän suorittamisen vaatimusta suu- ja leukakirurgiaan erikoistumisessa nykyaikaisen korkeakoulupolitiikan mukaisena varsinkaan, jos koulutus suoritetaan ilman varsinaista aikomusta tehdä koulutuksen tavoitteena olevaa työtä palvelujärjestelmässä. Ministeriön mukaan peruskoulutuksen suorittamisen jälkeen rakennettavalla henkilökohtaisella opintosuunnitelmalla tulee vahvistaa suu- ja leukakirurgian erikoislääkäriin työn kannalta keskeisiä taitoja, minkä vain poikkeustapauksessa tulisi johtaa toisen kokonaisen perustutkinnon suorittamiseen osana erikoistumisopintoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan erikoislääkäri- ja hammaslääkärikokonaisuuden uudistaminen on käynnissä opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, yliopistojen ja palvelujärjestelmän kesken. Sosiaali- ja terveysministeriö on 2.7.2010 asettanut erikoislääkärikoulutustyöryhmän, jonka työn tulisi valmistua vuoden 2010 loppuun mennessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ilmoituksensa mukaan valmis uudistamaan ja yhdenmukaistamaan tästä koulutuksesta annettuja asetuksia. Ministeriön mukaan on yhteiskunnan kannalta keskeistä, että koulutuksessa saavutetut taidot ovat samansuuntaisia eri yliopistojen ja palvelujärjestelmän yhdessä vahvistamissa opintosuunnitelmissa, vaikkakin toteuttamistavoissa voi olla eroja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön opetusneuvos on lisäksi tänne 25.8.2010 antamassaan lisäselvityksessä huomauttanut, että jo nyt on mahdollista alakohtaisesti vallitsevan sääntelykehityksen puitteissa tarkastella erikoishammaslääkärikoulutusta ja linjata sitä kansallisesti. Pienillä koulutusaloilla koulut-

tajien väliset näkemuserot voivat hänen mukaansa heijastua käytännön koulutukseen isoja aloja herkemmin. Yliopistoilla on myös mahdollisuus päättää tutkintoon johtavasta koulutuksesta opetuksen ja tutkimuksen vapauden puitteissa.

3.6

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että erikoishammaslääkärin tutkinnosta annetun asetuksen (316/2003) tulkinnassa on epäselvyyksiä, jotka ovat johtaneet erilaisiin käytäntöihin suu- ja leukakirurgian koulutuksen järjestämisessä. Ministeriö pitää tärkeänä, että myös hammaslääkärikoulutuksen pohjalta voidaan suorittaa suu- ja leukakirurgian erikoistumiskoulutus. Lisäksi tulisi tarkentaa käytännöt koulutuksen suorittamisesta erikoistumisvirassa. Erikoistumisviran haku- ja valintaprosessista tulisi olla tietoja opinto-oppaissa ja vastaavissa julkaisuissa. Pyrkimyksenä tulisi olla opiskelijan yhdenmukaisia mahdollisuuksia turvaavat käytännöt opintopaikan saamisen suhteen.

4

SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

Perustuslain (731/1999) 6 §:n 1 momentin ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Hallintolain (434/2003) 7 §:n palveluperiaatteen mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Kantelussa kerrottujen tapahtumien aikana voimassa olleen yliopistolain 2 §:n 1 momentin (645/1997) mukaan yliopistoilla oli itsehallinto. Säännöksen 2 momentin (1251/1999) mukaan yliopistoille oli varattava yksinomaan niitä koskevia lakeja ja asetuksia valmisteltaessa tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa.

Nykyisen, 1.8.2009 voimaan tulleen yliopistolain (558/2009) 3 §:n 1 momentin mukaan yliopistoilla on itsehallinto, jolla turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Itsehallintoon kuuluu päätöksentekooikeus sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Yliopistolain 7 §:n 3 momentin mukaan yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Erikoishammaslääkärin tutkinnosta on annettu valtioneuvoston asetus (316/2003). Tämä asetus kuuluu niihin asetuksiin, jotka yliopistolain voimaantulon jälkeen annetun lain (559/2009) 3 §:n mukaan ovat myös edelleen voimassa. Erikoishammaslääkäreistä annetun asetuksen 2 § oikeuttaa ottamaan erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan henkilön, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa hammaslääkärin ammattia laillistettuna hammaslääkärinä tai luvan toimia hammaslääkärin tehtävissä ja joka on työskennellyt päätoimisesti hammaslääkärin tehtävissä vähintään kaksi vuotta.

Saman asetuksen 3 §:n mukaan erikoishammaslääkärin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan sekä antaa hänelle valmiudet alansa erikoishammaslääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoishammaslääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erikoisalalan opintojen lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Erikoishammaslääkärin tulee hallita vaativia diagnostisia menetelmiä, ja hänellä tulee olla valmiudet suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa preventiikka ja hoito yksilö- ja väestötasolla.

Asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan erikoishammaslääkäriin tutkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmoina, jotka ovat hampaiston oikomishoito, kliininen hammashoito, suu- ja leukakirurgia sekä terveydenhuolto. Asetuksen 4 §:n 2 momentissa säädetään, että koulutusohjelmien pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kuusi vuotta suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmassa ja kolme vuotta muissa koulutusohjelmissa. Lisäksi 3 momentti edellyttää, että yliopiston tulee sopia koulutusohjelman aloittamisesta ja lakkauttamisesta opetusministeriön kanssa.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994, muut. 1200/2007) 4 §:n 1 momentin mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskus (nykyisin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira) myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkäriin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä asianomaista ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 24 §:ssä tarkoitetussa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Säännöksen 3 momentin mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskus (nykyisin Valvira) myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa erikoislääkäriin tai erikoishammaslääkäriin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetun tutkinnon Suomessa.

5

ARVIOINTI

Eduskunnan oikeusasiamiehelle ei kuulu perustuslain 109 §:n puitteissa ottaa kantaa hammaslääkäreiden erikoistumiskoulutuksen sisältöön, vaan siitä päättävät lääketieteen ja hammaslääketieteen asiantuntijat. Tässä asiassa on käsitykseni mukaan kuitenkin kysymys – paitsi hammaslääkäreiden erikoiskoulutusta järjestävien yliopistojen käsityksistä koulutuksen sisällöstä – erikoistuvien hammaslääkäreiden yhdenmukaisesta kohtelusta eri yliopistoissa ja myös hammaslääkäripalveluiden riittävän saatavuuden takaamisesta, josta hallinnon tulee myös huolehtia. Keskeistä on edelleen se, onko toisaalta Helsingin yliopistossa ja toisaalta Turun yliopistossa järjestettävä suu- ja leukakirurgian erikoistumiskoulutus voimassa olevan erikoishammaslääkäriin tutkinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaista ja siis normien puitteissa laillista.

Kuten edeltä jo ilmenee, on opetus- ja kulttuuriministeriöllä merkittävä suunnittelu- ja ohjausvastuu myös hammaslääkäreiden jatkokoulutuksessa. Nähdäkseni opetusministeriö olisi voinut asetuksen (316/2003) perusteella puuttua jo tätä aiemminkin hammaslääkäreiden erikoistumiskoulutuksen poikkeavuuksiin eri paikkakunnilla. Ministeriö on 25.8.2010 ilmoittanutkin, että "jo nyt on mahdollista vallitsevan sääntelykehiksen puitteissa" tarkastella ja linjata kansallisesti erikoishammaslääkärikoulutusta.

Vastuu hammaslääkäripalveluiden saatavuudesta ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnasta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) hyväksyy päätöksillään erikoistuneet hammaslääkärit hoitamaan erikoislääkäriin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. On merkittävää, että tämä laillistus voi tapahtua sekä Helsingin yliopistossa että Turun yliopistossa suu- ja leukakirurgian alalla tapahtuneen erikoistumisen ja erikoishammaslääkäriin tutkinnon perusteella.

Näistä syistä olen päätenyt siihen tulokseen, että Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa kantelijalle suu- ja leukakirurgian alalla esitetty erikoistumiskoulutus on ollut sekä Turussa erikoistuneisiin hammaslääkäriin nähden eriarvoistava että myös erikoishammaslääkäriasetuksen (316/2003) tarkoituksen vastainen. Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan mukaan tutkin-

tojen eroja aiheuttavat osaltaan myös alueelliset tarpeet ja palvelujärjestelmien eroavuudet. E rikoishammaslääkäriin tutkinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä näitä edellytyksiä ei kuitenkaan esitetä.

Siten olisi nähdäkseni jo tässä vaiheessa ja siis viipymättä tarvetta Helsingin yliopistossa muuttaa lääketieteellisen tiedekunnan opintosuunnitelmia ja tutkintovaatimuksia suu- ja leukakirurgian osalta asetuksen (316/2003) mukaisiksi. Lisäksi pidän tarpeellisena sekä sitä, että säännöksiä ja määräyksiä selkiytetään sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa erikoislääkäriyöryhmässä että asiaa tarkastellaan opetus- ja kulttuuriministeriössä vuoden 2011 aikana valmistuvassa yliopistojen koulutusvastuuta koskevassa arvioinnissa. Helsingin yliopiston nykyisiä käytänteitä ei enää tule perustella joidenkin lääke- ja hammaslääketieteen asiantuntijoiden piirissä vuonna 1995 tehdyllä kirjallisella kannanotolla, koska opetus- ja kulttuuriministeriön 19.11.2009 lausuman mukaan Helsingin yliopiston koulutusjärjestely ei ole nykyaikaisen korkeakoulupolitiikan mukainen.

6

TOIMENPITEET

Saatan eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) 10 §:n 2 momentin nojalla edellä kohdassa 5 esittämäni ohjaavan käsityksen Helsingin yliopiston antamasta suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärikoulutuksesta Helsingin yliopiston tietoon.

Samalla esitän eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 2 momentin nojalla, että opetus- ja kulttuuriministeriö koulutusta ohjaavana ja normittavana viranomaisena ryhtyy tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin erikoishammaslääkärikoulutuksen yhdenmukaistamiseksi. Vastavasti esitän, että sosiaali- ja terveysministeriö ottaisi erikoishammaslääkärikoulutuksen yhdenmukaistamisesta esittämäni näkökohdat huomioon 2.7.2010 asettamassaan erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallista uudistusta selvittävässä työryhmässä.

Näistä syistä lähetän jäljennökset tästä päätöksestäni sekä Helsingin yliopistolle että opetus- ja kulttuuriministeriölle. Pyydän Helsingin yliopistoa ja opetus- ja kulttuuriministeriötä ilmoittamaan minulle 31.12.2010 mennessä niistä toimenpiteistä, joihin nämä ohjaavat käsitykseni ovat antaneet aihetta.

Lähetän jäljennökset päätöksestäni tiedoksi myös sosiaali- ja terveysministeriölle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira) ja Turun yliopistolle.